

Sadzīvot, bet kontrolēt

Vai nezāles nodrošina bioloģisko daudzveidību dārzā? Vai ar nezālēm vajadzētu sadzīvot?

Tādi sedzējaugi kā pazemes āboliņš (*Trifolium subterraneum*) netraucē kultūrauga ražas veidošanos, bet ierobežo citu nezāļu augšanu. Attēlā – pazemes āboliņš siltumnīcā kopā ar tomātiem.

Neapšaubāmi, ir nezāļu sugas (āboliņi, gundegas, pienenes), kas ir tikama mājvieta dažādiem kukaiņiem, kuri veic gan apputeksnētāju, gan kaitēkļu ierobežošanas darbu. Un ir arī tās nezāles, kam varenā sakņu sistēma no dziļākajiem augsnes slāņiem uznes augšā barības vielas, – tās noder augsnes mikroorganismiem un kultūraugiem. Turklāt nezāles reizēm arī noder kā labi augsnes sedzējaugi (virza, balanda attīstības sākumā, āboliņi). Ir nezāļu sugas, kas patik augsnes mikorizas sēnēm. Tas nozīmē, ka ar nezāļu palīdzību pabarojam mikorizas sēnes, kas vēlāk nāk talkā kultūraugiem. Tas viss ir tiesa, bet šeit gribas teikt – viss ir labs, kas ar mēru.

NOMĀC VAI SADARBOJAS

Labi zināms, ka tādas liela auguma nezāles kā sūrenes, balandas, gaiļšāres, mikstpienes diezgan strauji tīri fiziski var nomākt kultūr-

augus.

Līdz ar to atbilde nav viennozīmīga.

Es teiktu – sadzīvojam, bet kontrolējam.

Un darām to laicīgi (iepriekšējā *BIO-LOĢISKI* numurā lasāms vairāk par nezāļu ierobežošanas veidiem). Galvenais nosacījums, lai neieaugtu nezālēs tādā apmērā, ka tās vairs nespējam kontrolēt, – neļaut tām izziedēt!

Pareiza un efektīva augu seka ir viens no pamatnosacījumiem veiksmīgai nezāļu ierobežošanai un arī augu veselības nodrošināšanai. Šis aspekts ir jāņem vērā divējādā griezumā – augi savstarpēji vai nu nomāc cits citu, vai tieši otrādi – aug kompānijā (piemēram, rudzupuķes labībās, unšes un gaiļšāres ziemas ķiplokos). To bieži nosaka kultūrauga audzēšanas cikls un arī bioloģiski aktīvie savienojumi augos, ko katra suga sev specifiski izdala.

AUGS PRET AUGU

Pirmajā gadījumā izmantojam pieeju «augi pret augu». Konkrēti – divgadīgs zaļmēslojums ir ļoti efektīvs līdzeklis nezāļu ierobežošanai. Zaļmēslojuma augi nosedz zemes virskārtu un neļauj augt nezālēm, galvenokārt viengadīgajām, jo atņem tām resursus – gaismu, mitrumu, barības vielas, CO₂ un fiziski vietu. Šo funkciju veic arī sedzējaugi, kas netraucē kultūrauga ražas veidošanos, bet ierobežo citu nezāļu augšanu un/vai veic arī citas funkcijas. Kā piemēru var minēt pazemes āboliņu (*Trifolium subterraneum*). Arī specifiski augu savienojumi ierobežo citu augu augšanu – tas ir alēlopātiskais efekts. Literatūrā ir minēts, ka šāds efekts vērojams rudzu ietekmei uz gaiļšāri.

ZAĻMĒSLOJUMS KOMBINĀCIJĀ AR DĀRZEŅIEM

Vasaras sākumā apmekleju bioloģisko zemnieku saimniecību Zviedrijā. Saimnieks izmantoja astoņu lauku augseku, kurā ietilpst divgadīgais zaļmēslojums (sarkanais āboliņš, lupīnas, cigoriņi) un viengadīgais ziedošais zaļmēslojums (velnauzas, āboliņš, saulespuķes, zirņi, koriandrs, dilles). Šos zaļmēslojumus saimnieks veiksmīgi kombinēja ar dārzeniņiem. Viņš apgalvoja, ka pēc divgadīgā zaļmēslojuma lauks ir salīdzinoši tīrs no nezālēm. Divgadīgo zaļmēslojumu saimnieks izmanto siena ieguvei aitu barošanai un siltumnīcu augsnes mulčēšanai (tai gan izmanto sienu, kas nopļauts pirms ziedēšanas, lai neievazātu nezāļu sēklas). Pēc tā audzējot dārzeņus, atliek tikai regulāri un kvalitatīvi rušināt un nedaudz pakaplēt.

SAVSTARPĒJĀ MIJA AUGU SEKĀ

Otrajā gadījumā – tieši pretēji – nepieļaujām līdzīgu augu atkārtotu audzēšanu ātrāk kā pēc 3-4 gadiem (ideāli 6-8 gadiem), lai nesekmētu līdzīgu nezāļu augšanu. Izrādās, ka, au-

dzējot vienas un tās pašas dzimtas vai tehnoloģiski līdzīgus kultūraugus, mēs savairojam tiem draudzīgās nezāles. Piemēram, pēc agri novāciamiem augiem, ja tur netiek audzēti nākošās aprites dārzeniņi rudens ražai, strauji savairojas galinsoga. Vai esat redzējuši masīvu nezāļu invāziju kāpostu, krūmu pupiņu vai ķirbjaugu laukā vasaras otrajā pusē, ja laikus ir ierobežotas nezāles vasaras sākumā? Lielākoties nē, jo šie augi ar savu lapojumu nosedz augsnes virskārtu un neļauj augt gaismu mīlošajām nezālēm. Turpretim sīpoli un burkāni ir vairāk pakļauti nezāļu ietekmei, jo sākumā tie aug lēni un salīdzinoši vāji nosedz augsni. Īpaši sīpoli ļauj augsnei labi izgaismoties un nezālēm pietiek gaismas biomasas veidošanai visu veģētācijas periodu. Turklāt sīpoli vāji konkurē ar nezālēm

Nebīties izaicinājumu un gudri un attapīgi veidot augu sabiedrības gada ietvarā un kopumā augu sekā, ņemot vērā to savstarpējās attiecības un ietekmi.

arī mitruma ziņā. Līdz ar to – sīpoli potenciāli ir vieni no riskantākajiem augiem nezāļu īpatsvara palielināšanai. No šī varam izsecināt, ka, savstarpēji mijot augu sekā augus, kas ierobežo nezāļu izplatību, ar augiem, kas mazāk konkurē ar nezālēm, varam veiksmīgi ierobežot kopējo nezāļainības līmeni laukā un saimniecībā kopumā.

JĀVEIDO SAVA TAKTIKA

Šo visu ņemot vērā, varam izstrādāt savu taktiku, kas saskan ar saimniecības kultūru augu klāstu, saimniekošanas veidu, mājdzīvnieku audzēšanu vai neaudzēšanu, kā arī citiem aspektiem, kas jums svarīgi. Galvenais, lai jūsu saimniekošanas metode veidojas no zināšanām un pieredzes. Es ieteiktu nebīties izaicinājumu un gudri un attapīgi veidot augu sabiedrības gada ietvarā un kopumā augu sekā, ņemot vērā to savstarpējās attiecības un ietekmi. **B**

Oglekļa programmas priekšrocības

Oglekļa programma sniedz lauksaimniekiem iespēju saņemt samaksu par oglekļa kredītiem, kas generēti, īstenojot videi draudzīgas lauksaimniecības prakses.

Šis ir aptuvenš aprēķins, pieņemot, ka viena oglekļa kredīta cena ir 35€*

Lai iegūtu precīzāku prognozi, eAgronom veic individuālu oglekļa pieaistes potenciāla novērtējumu ikvienam, kurš pievienojas programmai

Sazinies ar mums!
latvija@eagronom.com
+371 26994233

